

Autoriteit Consument & Markt
T.a.v. mevrouw M.R. Leijten
Postbus 16326
2500 BH DEN HAAG

Netbeheer Nederland
Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608
2509 LP Den Haag
070 205 50 00
secretariaat@netbeheernederland.nl
netbeheernederland.nl

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Behandeld door

[REDACTED]

E-mail

[REDACTED]@netbeheernederland.nl

Doorkiesnummer
070 205 50 21

Onderwerp

Reactie op wijzigingsopdracht ACM/UIT/586982

Hierbij ontvangt u de reactie van de gezamenlijke netbeheerder op uw wijzigingsopdracht van 6 december 2022 bij het op 8 maart 2022 ingediende voorstel ter voorkoming van ongewenst balanceringsgedrag. We hebben gemeend er goed aan te doen de reactie te verwerken in de tekst van het oorspronkelijke voorstel, om duidelijk inzichtelijk te maken op welke wijze uw wijzigingsopdracht heeft geleid tot wijzigingen in de voorgestelde codetekst.

Aanleiding tot het voorstel

Dit voorstel is ingegeven door de constatering van GTS dat een aantal erkende programmaverantwoordelijken (hierna: erkende PV'ers) ongewenst balanceringsgedrag vertoont.

Het oorspronkelijke voorstel is door de gezamenlijke netbeheerders bij ACM ingediend in maart 2022. Dit voorstel is aangepast op grond van een wijzigingsopdracht van ACM uit december 2022.¹ Waar dit aangepaste voorstel afwijkt van het voorstel zoals dat in eerste instantie bij ACM is ingediend, is dit aangegeven.

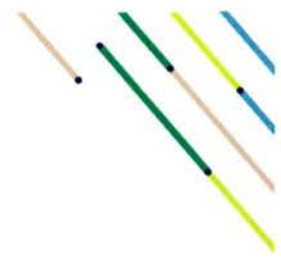
Ongewenst balanceringsgedrag is gedrag van erkende PV'ers dat negatief bijdraagt aan het in balans houden van het GTS-netwerk. Het ongewenste gedrag heeft geleid tot onnodige dynamiek in het netwerk en tot een onnodig hoog aantal balanceringsacties.

Voor GTS en de gebruikers van het landelijke gastransportnet is het juist van belang dat het netwerk in balans is en blijft en dat erkende PV'ers daaraan actief bijdragen en dit niet bewust tegenwerken. Ongewenst balanceringsgedrag verhoudt zich ook niet met de vereisten uit de Europese Netwerkkode Balancing (hierna: NC BAL). NC BAL beoogt namelijk in algemene zin dat erkende PV'ers het netwerk op een effectieve manier balanceren. Het is de plicht van netgebruikers om hun portfolio zodanig te balanceren dat de noodzaak van het uitvoeren van balanceeracties door GTS tot een minimum wordt beperkt².

Zie ook de bijlage 2 over "Historische context en totstandkoming van het voorstel".

¹ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/wijzigingsopdracht-codewijzigingsvoorstel-ongewenste-balancing>

² Art. 4 lid 1 NC BAL

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Hoofdpijn van het voorstel

Dit voorstel definieert ongewenst balanceringsgedrag en verbindt daar consequenties aan. Er is sprake van ongewenst balanceringsgedrag indien er op een uur een aantal cumulatieve feitelijke omstandigheden en gedragingen van de erkende PV'er worden vastgesteld. Kort door de bocht komt het erop neer dat ongewenst balanceringsgedrag wordt gekenmerkt door een bewust opgebouwde grote portfolio onbalans die er mede voor gezorgd heeft dat er een balanceringsactie moet plaatsvinden. In het voorstel wordt eenduidig vastgelegd wanneer er sprake is van een bewust opgebouwde grote onbalans en wanneer er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag. Tevens wordt vastgelegd welke consequenties aan dergelijk gedrag zijn verbonden: er wordt een financiële heffing in rekening gebracht bij een balanceringsactie waar een erkende PV'er ongewenst balanceringsgedrag vertoont en indien er sprake is van substantieel ongewenst balanceringsgedrag kan de erkenning van de erkende PV'er worden ingetrokken. Dit alles heeft tot doel het netwerk op een effectieve manier te laten balanceren door de erkende PV'ers en het geconstateerde ongewenst balanceringsgedrag uit te bannen.

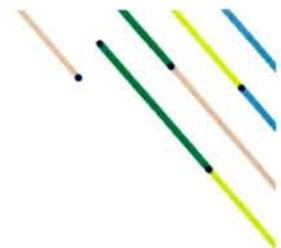
Inhoud van het voorstel

De codeteksten met de voorgestelde wijzigingen zijn opgenomen in bijlage 1 bij deze brief. Tekst die afkomstig is uit het oorspronkelijke codewijzigingsvoorstel is **groen** gekleurd. Tekst die wordt voorgesteld naar aanleiding van de wijzigingsopdracht is **blauw** gekleurd. Te verwijderen tekst is **rood** gekleurd en doorgehaald.

Toelichting op het voorstel

Hoe zat het ook alweer met marktgebaseerd balanceren?

In 2011 is in Nederland gestart met marktgebaseerd balanceren. Na de invoering van NC BAL in 2014 is dit regime aangepast om het in lijn te brengen met die Verordening (o.a. biedladder vervangen door kopen/verkopen van gas bij balanceringsacties via de beurs van ICE ENDEX). Sinds de invoering van het marktgebaseerd balanceren zijn erkende PV'ers tevens balanceringsverantwoordelijke. Zij zijn dus primair verantwoordelijk voor het balanceren van hun eigen portfolio(s) en daarmee als groep voor het balanceren van het gastransport netwerk. De erkende PV'ers krijgen van GTS elke 5 minuten inzicht in hun eigen onbalanspositie (POS) en in de balanspositie van het gehele systeem (SBS) en worden op die manier in staat gesteld om hun portfolio bij te sturen indien dat nodig is. Gastransport vindt 24/7 plaats, bewaking van een portfolio onbalans zal dan ook 24/7 moeten plaatsvinden. Een erkende PV'er dient *"in alle opzichten uiting te geven te beschikken over de deskundigheid en zorgvuldigheid en over de technische, administratieve en organisatorische faciliteiten, die vereist zijn om deelnemer aan het gastransport in het landelijk gastransportnet te kunnen zijn en zich in overeenstemming daarmee te gedragen"*. Dit is een van de erkenningsvoorwaarden zoals die zijn vastgelegd in artikel 3.2.0 van de Transportcode gas LNB. Hieronder verstaat GTS ook een 24/7 monitoring en bijsturing van de portfolio's door erkende PV'ers. Indien het SBS buiten de donkergroene zone raakt, zal GTS een balanceringsactie uitvoeren. Daarbij wordt in een short-situatie gas gekocht op de ICE ENDEX beurs met een zodanig volume dat het SBS

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

terugkeert naar de rand van de donkergroene zone. Bij een long-situatie verkoopt GTS gas op vergelijkbare manier. Deze balanceringsacties vinden geautomatiseerd plaats en de kosten/opbrengsten daarvan worden één op één naar rato doorbelast aan de onbalans veroorzakende erkende PV'ers. Er worden geen aanvullende financiële heffingen toegepast. GTS voert in feite een transactie uit die de erkende PV'ers net daarvoor ook zelf op de beurs hadden kunnen c.q. moeten uitvoeren.

Geconstateerd balanceringsgedrag

GTS heeft data over de periode januari 2019 t/m medio 2021 geanalyseerd en in kaart gebracht welke erkende PV'ers een grote portfolio onbalans hadden, nl. groter dan 15% van de maximale waarde van de donkergroene zone, zowel short als long.

GTS heeft geconstateerd dat de twee hieronder volgende ongewenste gedragingen regelmatig voorkomen in combinatie met die grote onbalans. GTS karakteriseert beide situaties als ongewenst. Er is volgens GTS in beide gevallen sprake van een grote portfolio onbalans die bewust is gecreëerd. Dit balanceringsgedrag leidt tot ongewenste en onnodige dynamiek in het GTS-systeem en heeft een onnodig hoog aantal balanceringsacties tot gevolg. De portfolio onbalans is dus niet primair veroorzaakt door onverwachte fysieke veranderingen en/of onverwachte fysieke (ver)storingen, maar door bewust gedrag van de erkende PV'er.

Het bewust creëren van een grote onbalans is ongewenst. Hieronder worden de twee situaties toegelicht waarin er volgens GTS sprake is van het bewust creëren van een hoge onbalans.

1. Er is sprake van een portfolio waarbij TTF-transacties een significante rol hebben in de portfolio onbalans.

GTS heeft de volgende situaties gezien waarin er sprake is van een portfolio waarbij TTF-transacties een significante rol hebben in de portfolio onbalans:

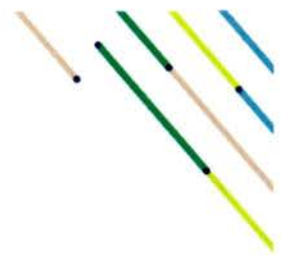
- a) *De absolute waarde van de TTF near-real-time allocaties in de portfolio is groter dan de som van alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt*

Toelichting: Het gaat hier om TTF georiënteerde portfolio's met een grote TTF-allocatie ten opzichte van de fysieke allocaties. Een grote onbalans wordt in zo'n situatie niet veroorzaakt door een onverwacht fysiek incident of onverwachte fysieke "verrassingen", want het fysieke deel is relatief gering en niet bepalend voor de grote onbalans. Doordat de erkende PV'er het TTF gebruikt als balanspost heeft deze partij via TTF-transactie(s) een grote onbalans opgebouwd. Aangezien een TTF-transactie een bewuste activiteit is, creëert die partij bewust een grote onbalans. Uit NC BAL volgt dat zo'n partij juist een TTF-transactie had moeten doen, die de onbalans zou verkleinen. Bijsturen van de portfolio onbalans kan ook makkelijk plaatsvinden via datzelfde TTF.

- b) *Het portfolio heeft geen fysieke entry.*

Toelichting:

Dit zijn bijvoorbeeld erkende PV'ers met RNB-aansluitingen in hun portfolio die hun volledige entry op het TTF kopen. TTF transacties hebben daarom een doorslaggevende rol in de portfolio onbalans. Bijsturen van de portfolio onbalans kan dan ook makkelijk plaatsvinden via TTF.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

c) Het portfolio heeft geen fysieke exit.

Toelichting:

Dit zijn vooral partijen die gas produceren en al het geproduceerde gas op het TTF verkopen aan andere partijen. TTF-transacties hebben daarom een doorslaggevende rol in de portfolio onbalans. Bijsturen van de portfolio onbalans kan dan ook makkelijk plaatsvinden via TTF.

2. Er is sprake van een grote onbalans die is ontstaan door bewust niets te doen

De grote portfolio onbalans is ontstaan door meerdere uren niet in te grijpen. Er is hier wat GTS betreft sprake van bewust niets doen, aangezien elke PV'er geacht wordt zijn portfolio 24/7 te monitoren. De portfolio-onbalans is groter dan de portfolio-omvang op dat betreffende uur. Dat is het geval indien de absolute waarde van het portfolio onbalans signaal groter is dan de som van de TTF near-real-time allocaties en alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt op dat betreffende uur.

Bij een erkende PV'er met een grote portfolio zal dit fenomeen zich niet snel voordoen (dan moet de portfolio onbalans wel heel groot zijn).

Het doet zich met name voor bij erkende PV'ers met een relatieve kleine portfolio ten opzichte van de onbalans die in enkele uren achter elkaar groter wordt.

Aanvullende toelichting bij 1a, 1b en 2

GTS voert balanceringsacties geautomatiseerd uit en brengt geen heffingen boven de transactieprijs in rekening. Voor een erkende PV'er zijn er daarom geen aanvullende kosten betrokken bij gasverkoop en -inkoop via een balanceringsactie door GTS. Het lijkt erop dat sommige erkende PV'ers het niet erg vinden dat hun portfolio onbalans via één of meerdere balanceringsacties wordt vermindert. Men zou kunnen zeggen dat de GTS 24/7 bewaking er automatisch voor zorgt dat de onbalans weer kleiner wordt tegen een gasprijs die die partij ook had moeten betalen indien hij zelf op dat moment op de beurs had gekocht/verkocht.

Hoewel dit uitdrukkelijk niet de bedoeling is kan een erkende PV'er dit als een gratis 24/7 dienstverlening van GTS zien en kan de erkende PV'er daardoor misschien onterecht minder aandacht besteden aan het 24/7 monitoren van zijn portfolio en het tijdig bijsturen om grote onbalansen te voorkomen.

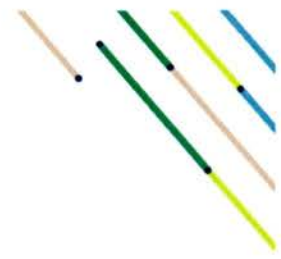
Erkende PV'ers blijven echter te allen tijde niet alleen zelf verantwoordelijk voor de balans in hun portfolio maar dienen dat tevens zo te doen dat de noodzaak tot het ondernemen van balanceringsacties door GTS tot een minimum wordt beperkt (artikel 4.1 NC BAL).

Een goede 24/7 monitoring door de erkende PV'er is een simpele en doeltreffende manier om een grote onbalans te voorkomen of meteen in te grijpen indien de onbalans te groot wordt.

Getallenvoorbeelden

Uit de analyse blijkt dat erkende PV'ers met een grote fysieke portfolio (grote fysieke entry en grote fysieke exit) niet vaak het bovengenoemde balanceringsgedrag vertonen.

Sommige erkende PV'ers hebben zo nu en dan weliswaar een hogere onbalans dan de bovengenoemde 15%, maar ook in dat geval hoeft er niet meteen sprake te zijn van bewust gedrag zoals dat hierboven is beschreven. Immers in het voorstel wordt aangegeven dat er geen sprake is van een bewust opgebouwde grote onbalans zolang de som van de fysieke allocaties groter is dan de TTF-allocatie of de onbalans kleiner is dan de som van fysieke en TTF allocaties. Er is daarom in dergelijke gevallen geen sprake van ongewenst balanceringsgedrag.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

In de tabel van bijlage 4 wordt duidelijk gemaakt wanneer er sprake is van een bewust opgebouwde grote onbalans, bij zowel een "kleine" portfolio als een "grote" portfolio. Iedere regel stelt een apart voorbeeld voor.

Het effect van een onverwachte fysieke verstoring

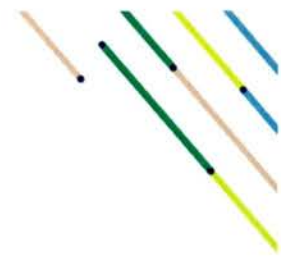
Tijdens de GEN-vergadering op 16 december 2021 hebben marktpartijen aangevoerd dat bij het bepalen of er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag rekening gehouden moet worden met eventuele onverwachte fysieke verstoringen. Dergelijke situaties zouden buiten beschouwing moeten worden gelaten.

GTS is het daarmee eens en stelt voor om in zo'n geval vijf uur lang de extra onbalans die ontstaat door die onverwachte fysieke verstoring buiten beschouwing te laten.

GTS is van mening dat iedere erkende PV'er de mogelijkheid heeft om binnen die vijf uur bij te sturen, zodanig dat de PV'er weer onder de grens van een te grote onbalans (15% van de van de maximale waarde van de donkergroene zone) is gekomen. Ter illustratie hieronder een scenario hoe dat zou kunnen.

Tijdstip	Activiteit
02:00-03:00 uur	Er doet zich een onverwachte fysieke verstoring voor op een netwerkpunt
03:00	Erkende PV'er ziet wijziging in POS en start onderzoek naar oorzaak
04:00	Via opvragen van NRT-allocaties en navraag bij aangeslotene heeft erkende PV'er vastgesteld dat er sprake is van een fysieke verstoring die om bijsturing vraagt
04:00-05:00	Erkende PV'er zoekt op beurs (of anderszins) naar een oplossing en gaat transactie aan, potentieel gas van over de grens (leadtime 2 uur), leidend tot het indienen van een nominatie vóór 05:00.
07:00	Corrigerend gas gaat stromen, en heeft in ieder geval effect in uur 7:00-8:00.
08:00	POS gecorrigeerd, in ieder geval binnen 15% van de donkergroene zone

GTS schat dit in als een realistisch scenario waarbij aangemerkt moet worden dat beperkingen zoals de nominatie leadtime van 2 uur en de 25%-regel (bij een hernominatie mag meestal niet meer dan 25% van de oorspronkelijke hoeveelheid worden gewijzigd) meegenomen zijn. Er zijn vaak mogelijkheden om dit traject nog te versnellen, bijvoorbeeld door op de beurs een Nexthour product te kopen. Dan kan het corrigerende gas al vanaf 05:00 stromen.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Er is natuurlijk een (kleine) kans dat er onvoldoende volume op de beurs beschikbaar is. In dat geval zou ook een balanceringsactie van GTS onvoldoende soelaas bieden en moeten we aannemen dat er sprake is van in een noodsituatie conform artikel 4.1.4.5 sub 1 Transportcode Gas LNB. In dat geval zal gedurende de noodsituatie de omvang van de fysieke verstoring buiten beschouwing worden gelaten

Bovendien wordt voorgesteld dat GTS kan besluiten om de maximale termijn van vijf uur te verlengen indien de erkende PV'er kan aantonen dat de specifieke omstandigheden rondom de onverwachte fysieke verstoring het hem onmogelijk maken om binnen de genoemde termijn zijn portfolio onbalans signaal afdoende te corrigeren.

Daarnaast nog het volgende: als een onverwachte fysieke verstoring plaatsvindt terwijl er geen balanceringsactie plaatsvindt, is er geen sprake van ongewenst balanceringsgedrag voor die erkende PV'er die wordt geconfronteerd met die onverwachte fysieke verstoring. Anderzijds, als er wel een balanceringsactie plaatsvindt, dan wordt het effect van die verstoring deels verholpen door de balanceringsactie. Immers het door GTS gekochte/verkochte volume komt terecht bij de erkende PV'ers die veroorzaker zijn van die balanceringsactie. Daardoor wordt de portfolio onbalans lager. Bovendien komt het SBS dan weer op de rand van de donkergroene zone terecht.

Volgens GTS is het risico van onverwachte fysieke verstoringen daarmee tot een proportioneel niveau teruggebracht.

Gedrag op ICE ENDEX

GTS heeft geconstateerd dat het er alle schijn van heeft dat sommige erkende PV'ers een financieel belang hebben in het bewust creëren van een hoge onbalans om daarmee een balanceringsactie af te dwingen. Dat is in het belang van die partijen omdat zij tevens op de beurs (ICE ENDEX) als aanbieder actief zijn. Zij verkopen/kopen dan op de beurs een volume tegen een aantrekkelijke prijs, terwijl ze als veroorzaker van de balanceringsactie een lagere prijs (immers een volume gewogen beursprijs) voor een beperkter volume van GTS doorbelast krijgen (als gevolg van de uitgevoerde balanceringsacties).

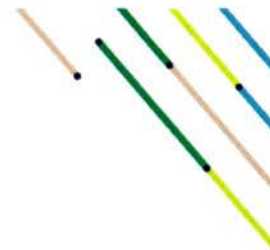
Bovendien leveren partijen het verkochte Next-hour product vanuit hun POS en dus niet fysiek, en soms ook als een End-of-day (EOD) product omdat ze hun POS stapsgewijs en verspreid over vele uren bijsturen in plaats van dit in één keer in het volgende uur te doen.

Hoewel deze combinatie (hoge onbalans en gas aanbieden op de beurs) de aanleiding was tot de nadere analyse moet GTS zich beperken tot het geconstateerde balanceringsgedrag. Hoewel het (financiële) gedrag op de beurs door marktpartijen ook als ongewenst wordt beschouwd, ligt het buiten de invloedssfeer en wettelijke taken van GTS om maatregelen te treffen tegen dat gedrag.

Het onderhavige codewijzigingsvoorstel heeft volgens GTS overigens wel tot effect dat dit ongewenste beursgedrag door de heffingen al heel snel financieel onaantrekkelijk wordt en daardoor waarschijnlijk zal stoppen (zie ook verderop).

Inhoud van het voorstel

Op enige punten is dit voorstel aangepast op grond van de wijzigingsopdracht van ACM. Waar dit het geval is, is dit aangegeven.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Als er sprake is van onderstaande vier cumulatieve feitelijke omstandigheden en gedragingen van de erkende PV'er wordt het gedrag van een erkende PV'er op dat uur als ongewenst balanceringsgedrag aangemerkt. Deze partij vertoont dan gedrag dat in strijd is met de algemene beginselen uit NC BAL en de Transportcode Gas LNB:

1. Er wordt gekeken op elk uur uu:00. Er is in het voorgaande uur rond (uu-1):21 een balanceringsactie uitgevoerd.

Toelichting: Het balanceringsstelsel is gebaseerd op near real time informatie over de cumulatieve balanceringspositie van iedere erkende PV'er (portfolio onbalans signaal of POS) en van het stelsel (stelselbalanssignaal of SBS) als geheel. Het SBS is gelijk aan de som van alle POS'en en geeft de balanspositie van het netwerk weer. De donkergroene zone betreft de zone waarin het SBS zich kan bewegen zonder dat er balanceringsacties uitgevoerd hoeven te worden. Het stelsel is dan voldoende in balans, variaties binnen de donkergroene zone worden binnen de buffermogelijkheden van het GTS-netwerk opgevangen. Als de einde uurvoorspelling (uu:00) van het SBS buiten de donkergroene zone komt, zal GTS een balanceringsactie uitvoeren op uu-1:mm. Het doel van een balanceringsactie is het terugbrengen van het SBS naar de rand van de donkergroene zone.

Omdat de balanceringsactie rond (uu-1):21 wordt getriggerd door de einde uurvoorspelling (i.e. uu:00) van het SBS, dus de einde uurvoorspelling (i.e. uu:00) van de POSsen, wordt op uu:00 gekeken naar de gerealiseerde waarden om vast te stellen of er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag.

Op grond van de wijzigingsopdracht wordt nu in het voorstel gesproken over 'uu-00' en 'uu-1' om aan te geven dat een balanceringsactie op uu-00 uitgevoerd wordt op grond van de voorspelling die om uu-1 gedaan wordt. In het oorspronkelijke voorstel werd gesproken over 'het betreffende uur'.

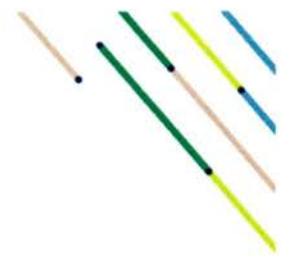
2. De erkende PV'er is mede veroorzaker van de balanceringsactie in het afgelopen uur (uu-1)

Toelichting: de portfolio onbalans van de erkende PV'er is in dezelfde richting als het SBS; de erkende PV'er heeft bijgedragen aan het feit dat er een balanceringsactie nodig is.

3. Er is in het betreffende uur (uu:00) sprake van een te grote portfolio onbalans: de absolute waarde van de POS is groter dan 15% van de grenswaarde van de donkergroene zone.

Toelichting: De grootte van de portfolio onbalans positie draagt significant bij aan de stelselmonbalans. Erkende PV'er is één van de voornaamste veroorzakers van de onbalans. GTS wil voorkomen dat erkende PV'ers als individuele partij (of als groepje partijen) te veel invloed/impact hebben op het SBS en wil daarom de omvang van een individuele onbalans beperken, als deze optreedt in combinatie met de andere omstandigheden/gedragingen.

4. Er is sprake van een bewust opgebouwde grote onbalans op het betreffende uur (uu:00). Daar is sprake van indien minstens één van de volgende omstandigheden (a. of b.) zich voordoen:
  - a. Er is sprake van een portfolio waarbij vooral via TTF wordt gebalanceerd. Dat is het geval indien minstens één van de volgende omstandigheden (i. of ii. of iii.) zich voordoet:
    - i. De absolute waarde van de TTF near-real-time allocaties in de portfolio is groter dan de som van alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

- netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt
- ii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op netwerkpunten waar het gas fysiek het netwerk wordt ingevoerd.
  - iii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op netwerkpunten waar het gas fysiek aan het netwerk wordt onttrokken.
- b. Er is sprake van een portfolio waarbij de portfolio-onbalans groter is dan de portfolio-omvang op dat betreffende uur. Dat is het geval indien de absolute waarde van het portfolio onbalans signaal groter is dan de som van de TTF near-real-time allocaties en alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt op dat betreffende uur.

In de bijlage "Uitvoeringsaspecten" wordt toegelicht welk type netwerkpunten bijdragen aan respectievelijk de fysieke entry, fysieke exit en TTF. Het betreft near real time allocaties.

In geval van ongewenst balanceringsgedrag zal een heffing in rekening worden gebracht. Dit is een binnen-de-dag-heffing zoals gedefinieerd in artikel 3 lid 17 van de NC BAL. Op grond van de wijzigingsopdracht is dit ook opgenomen in het voorgestelde artikel 4.1.4.7 lid 2a.

Er wordt voorgesteld om de heffing als volgt vast te stellen:

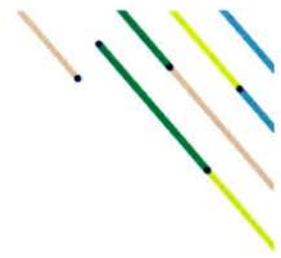
1. Indien het ongewenste balanceringsgedrag zich in enig uur (uu:00) voordoet, wordt een heffing door GTS bij de betreffende erkende PV'er in rekening gebracht. Deze heffing bedraagt 30% van het bedrag dat de erkende PV'er bij de balanceringsactie moet betalen dan wel ontvangt. Bij een short situatie betaalt de erkende PV'er dan 130% van dat bedrag. Bij een long situatie ontvangt de erkende PV'er 70% van dat bedrag. De balanceringsactie wordt op de bestaande wijze gefactureerd, de heffing van 30% zal separaat worden gefactureerd.
2. De eerste keer dat de erkende PV'er ongewenst balanceringsgedrag vertoont, zal GTS een waarschuwing geven aan de betreffende erkende PV'er en deze waarschuwing toelichten. Er worden dan geen heffingen toegepast tot het moment waarop de toelichting door GTS plaatsvindt en GTS dit schriftelijk (in ieder geval via email) heeft bevestigd. Vanaf de eerstvolgende gasdag na het moment van de schriftelijke toelichting zal iedere keer dat er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag de heffing door GTS bij de erkende PV'er in rekening worden gebracht.
3. De opbrengsten uit de heffing worden verrekend middels de neutraliteitsheffing (art. 4.1.8 Transportcode Gas LNB).

Op grond van de wijzigingsopdracht zijn deze criteria aangepast: de toepassing van de heffing is direct gekoppeld aan de balanceringsactie; er is sprake van een heffing van 30% in plaats van de eerder voorgestelde heffingssystematiek waarin de eerste heffing 10% was en daarna kon oplopen tot 50% (zie ook de toelichting onder het kopje '*Onderbouwing van de hoogte van het heffingspercentage*'). Ook is de waarschuwing bij de eerste keer vertonen van het ongewenste balanceringsgedrag toegevoegd.

Substantieel ongewenst balanceringsgedrag

Indien er sprake is van substantieel ongewenst balanceringsgedrag dan voldoet een erkende PV'er niet langer aan de erkenningsvoorwaarden zoals die in artikel 3.2.0. van de Transportcode gas LNB

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

worden vermeld en kan GTS overgaan tot het onverwijld intrekken van de erkenning. Voor de vaststelling of er sprake is van substantieel ongewenst balanceringsgedrag wordt er teruggekeken over een periode van twaalf aaneengesloten maanden vanaf de datum waarop het laatste ongewenste balanceringsgedrag plaatsvond. In die periode van twaalf maanden is het aantal keren dat er ongewenst balanceringsgedrag het eerste criterium. Het tweede criterium ziet toe op de mate waarin een erkende PV'er het ongewenste balanceringsgedrag herhaalt. Beide criteria zijn grond om de erkenning in te trekken.

Het "aantal keren" criterium wordt als volgt vormgegeven: de erkende PV'er heeft minstens drie heffingen gehad in één van de vier periodes van drie maanden en minstens zeven heffingen in die aaneengesloten periode van twaalf maanden.

Het "herhaal" criterium wordt als volgt vormgegeven: de erkende PV'er heeft in drie van de vier periodes van drie maanden in die twaalf maanden een heffing gehad.

Op grond van de wijzigingsopdracht is de definitie van substantieel ongewenst balanceringsgedrag aangepast: er is gekozen voor een methodiek waarbij elke keer bij het vertonen van ongewenst balanceringsgedrag een heffing wordt opgelegd (met uitzondering van de eerste keer; dan volgt alleen een waarschuwing en toelichting door GTS), en het herhaaldelijk binnen een aaneengesloten periode van drie maanden of een aaneengesloten periode van twaalf maanden voordoen van ongewenst balanceringsgedrag leidt tot de vaststelling van substantieel ongewenst balanceringsgedrag.

De gekozen getallen komen niet voort uit een data-analyse of een bepaald algoritme. Ze geven weer dat erkende PV'ers niet te vaak en ook niet bij herhaling ongewenst balanceringsgedrag mogen vertonen. Doen ze dat wel, dan lopen ze de kans dat hun erkenning wordt ingetrokken. In de na verloop van tijd uit te voeren evaluatie zullen bovenstaande parameters ook worden meegenomen.

Door deze criteria ontstaat een mechanisme dat er voor zal zorgen dat substantieel ongewenst balanceringsgedrag bij een erkende PV'er niet vaak en ook niet bij herhaling zal optreden.

Onderbouwing van de hoogte van het heffingspercentage

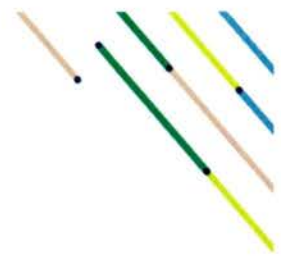
GTS heeft relevante beursdata geanalyseerd over de periode 3 september 2020 (start van de variatie van tijdstip van de balanceringsacties) t/m september 2021. De price spreads (verschil tussen de minimale en maximale waarde van het aanbod) zijn gemiddeld kleiner geworden dan in de situatie vóór 3 september 2020.

In 40% van de gevallen was de WDM-transactieprijs gelijk aan de laagste aangeboden prijs op de beurs bij een short situatie (GTS koopt) of gelijk aan de maximale prijs bij een long situatie (GTS verkoopt). Het door GTS gekochte/verkochte volume is dan tegen de meest gunstige prijs gekocht/verkocht voor de veroorzakers van die balanceringsactie. In dergelijke gevallen zal elke heffing voor een erkende PV'er ervoor zorgen dat er geen financiële prikkel meer is voor het eerder beschreven balanceringsgedrag.

Uit de analyse is gebleken dat bij een heffing van 30% er geen financiële prikkel meer is.

Hoewel deze resultaten geen garantie voor de toekomst bieden, geeft het toch een goede indicatie dat bij een heffing van 30% het mogelijke financiële voordeel verdwenen is, zeker zolang de price spreads klein blijven.

Tezamen met het hierboven gedefinieerde begrip substantieel ongewenst balanceringsgedrag en de uiteindelijke mogelijkheid tot intrekking van een erkenning wordt verwacht het voorgestelde

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

heffingspercentage een afdoende oplossing biedt tegen ongewenst balanceringsgedrag. Onderhavig voorstel bevat dan ook deze elementen.

Het percentage van 30% is gekozen omdat op grond van de wijzigingsopdracht bleek dat de NC BAL geen grondslag biedt voor een oplopend percentage dat gekoppeld is aan het herhaald optreden van ongewenst balanceringsgedrag, zoals in het oorspronkelijke voorstel was voorgesteld. Omdat uit de analyse van GTS is gebleken dat er bij een heffingspercentage van 30% geen financiële prikkel meer bestaat voor het vertonen van ongewenst balanceringsgedrag, is voor dit percentage gekozen.

Na invoering van het voorstel zal GTS het gedrag van de erkende PV'ers blijven monitoren en zal na verloop in een evaluatie, die met de markt wordt gedeeld, worden vastgesteld hoe effectief de voorgestelde maatregelen in de praktijk zijn geweest. Indien er sprake is van onvoldoende effectiviteit, zal GTS aanvullende maatregelen voorstellen. Een voorbeeld daarvan zou kunnen zijn dat de heffing verhoogd wordt.

Mag een heffing worden toegepast volgens NC BAL?

Binnen het Nederlandse marktgebaseerde balanceren is één van de op grond van NC BAL toegestane binnen-de-dag-verplichtingen geïmplementeerd, namelijk een "binnen-de-dag-verplichting voor het gehele systeem". Dat betekent dat voldaan moet worden aan artikel 25 lid 1 van NC BAL. Dat artikel luidt als volgt:

Een binnen-de-dag-verplichting voor het gehele systeem is zodanig ontworpen dat netgebruikers ertoe worden aangezet om het transmissienet binnen zijn operationele grenzen te houden, en omvat het volgende:

- a) de operationele grenzen waarbinnen het transmissienet dient te blijven;
- b) de acties die de netgebruikers kunnen ondernemen om het transmissienet binnen de operationele grenzen te houden;
- c) de daaruit voortvloeiende balanceringsacties van de transmissiesysteembeheerder wanneer de operationele grenzen van het transmissienet worden benaderd of bereikt;
- d) de toerekening van kosten en/of inkomsten aan netgebruikers en/of de gevolgen voor de binnen-de-dag-positie van deze netgebruikers die voortvloeien uit balanceringsacties die worden ondernomen door de transmissiesysteembeheerder;
- e) de bijbehorende heffingen die worden gebaseerd op de afzonderlijke binnen-de-dag-positie van de netgebruiker.

Ad a

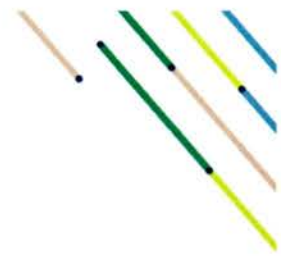
Dat is in het Nederlandse systeem de donkergroene zone.

Ad b

GTS stelt elke 5 minuten informatie beschikbaar. Hiermee heeft de erkende PV'er voortdurend inzicht in de onbalans van zijn portfolio en inzicht in de systeem balans. Bijsturen kan via kopen en verkopen van gas via TTF (of TTFB), of via hernomineren op fysieke entry en exit punten.

Ad c

Indien het systeembalans signaal (SBS) buiten de donkergroene zone komt, dan voert GTS een balanceringsactie uit en koopt/verkoopt een zodanig volume gas dat het SBS terugkeert naar de grens van de donkergroene zone.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Ad d

Het gekochte/verkochte volume wordt pro rata aan hun portfolio onbalans volume toegekend aan de erkende PV'er die veroorzaker is van de balanceringsactie. Zij betalen/ontvangen daarvoor geld conform volume (pro rata aan POS) * WDM-transactieprijs. De portfolio onbalans van de erkende PV'ers, die als veroorzaker betrokken is bij de balanceringsactie, wordt aangepast met het pro-rata aan het aan het POS toegekende volume.

Ad e

Het voorstel introduceert een heffing voor erkende PV'ers die ongewenst balanceringsgedrag vertonen. De heffing wordt geheven over het bedrag dat de erkende PV'er ontvangt/betaalt bij een balanceringsactie. Dat bedrag (zie 4.1.4.2 en 4.1.4.3 van de Transportcode Gas LNB) komt tot stand op basis van de afzonderlijke binnen-de-dag-positie van de erkende PV'er,

Conclusie: Het voorstel is in lijn is met artikel 25 lid1 NC BAL.

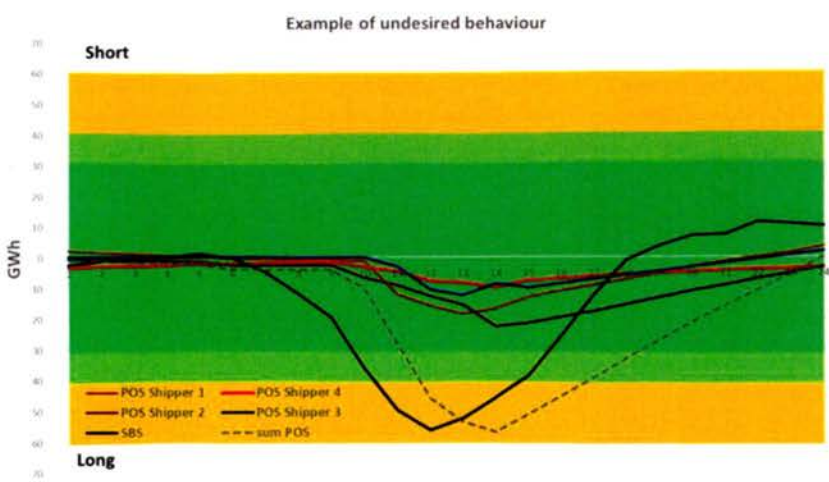
Voorbeelden

De eerste twee voorbeelden zijn eerder door GTS in de marktssessies van 1 juli en 21 september 2021 getoond en toegelicht.³

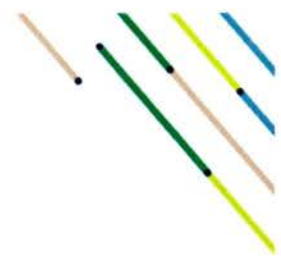
Eerste voorbeeld

Het eerste voorbeeld betreft een situatie waarin het systeem long raakt doordat er aan de exit kant fysieke storingen zijn. Erkende PV'ers 1 t/m 4 reageren met ongewenst balanceringsgedrag door met TTF-transacties een kettingreactie in gang te zetten die ertoe leidt dat andere partijen fysiek gaan leveren (of fysiek minder gas gaan onttrekken) en het systeem daardoor nog meer in onbalans brengen.

Wat uit dit voorbeeld ook duidelijk wordt, is dat erkende PV'ers 1 t/m 4 hun POS pas tegen het eind van de dag weer bij 0 in de buurt hebben terwijl zij een Nexthour product op de beurs hebben aangeboden. Van hen had verwacht mogen worden dat zij hun POS in het uur na afroep hadden bijgestuurd conform het afgeroepen product en de omvang daarvan.

³ <https://www.gasunietransportservices.nl/nieuws/gts-marktssessie-over-het-nederlandse-balanceringssysteem>

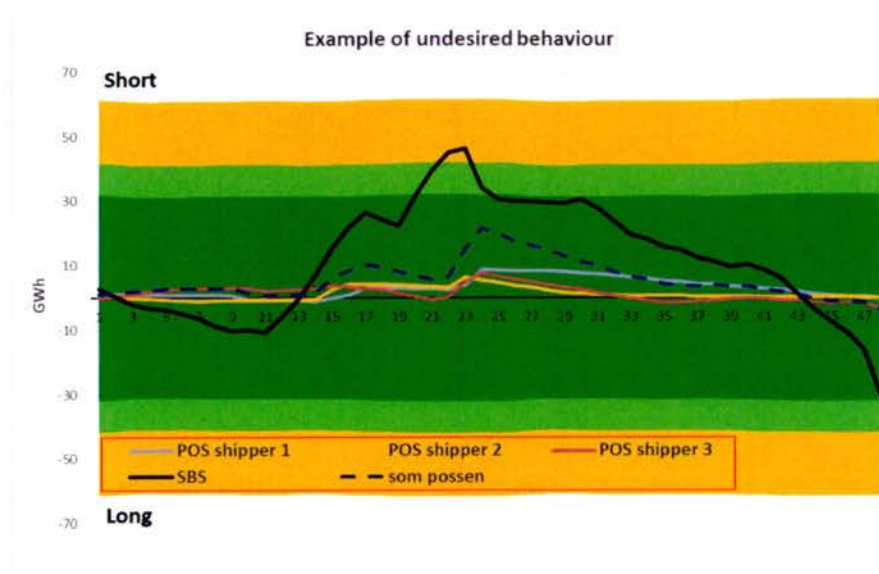

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Tweede voorbeeld

Het tweede voorbeeld betreft een situatie waarin het systeem short raakt doordat er aan de entry kant fysieke storingen zijn. Erkende PV'ers 1 t/m 3 reageren met ongewenst balanceringsgedrag door met TTF-transacties een kettingreactie in gang te zetten die er toe leidt dat andere partijen fysiek aan het netwerk gaan onttrekken (of fysiek minder invoeden) waardoor het systeem nog meer in onbalans raakt.

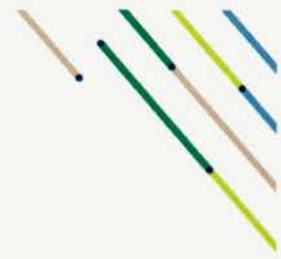

Tijdens bovenstaand voorbeeld 2 is het ook interessant om te laten zien hoe het gedrag van twee erkende PV'ers is geweest. Zij werden geconfronteerd met de onverwachte fysieke storing in hun portfolio.

De oranje gekleurde staven markeren de uren waarop het gemiste entry volume als gevolg van de onverwachte fysieke verstoring buiten beschouwing wordt gelaten.

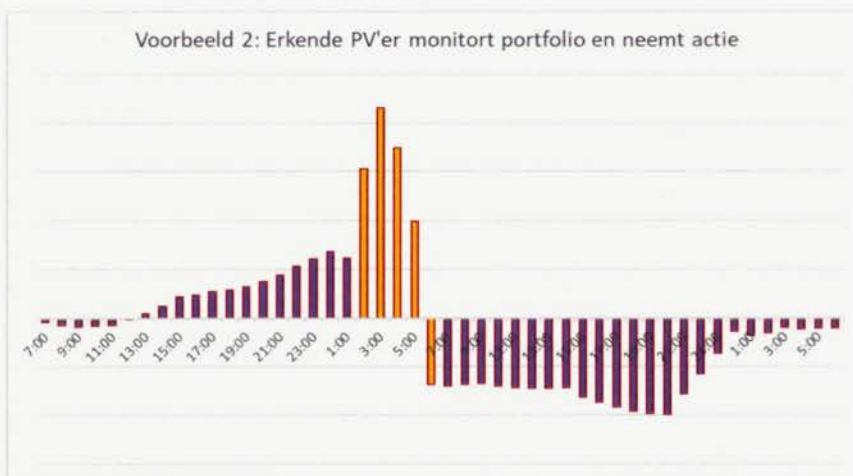
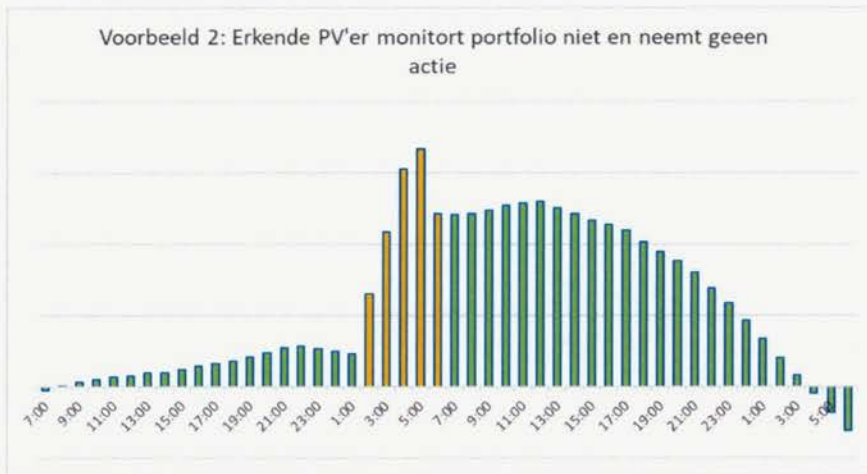
Na die vijf uren blijft de onbalans echter hoog bij de erkende PV'er, uit de eerstvolgende grafiek. Deze erkende PV'er reageert niet en loopt na vijf uren alsnog de kans op ongewenst balanceringsgedrag..

De erkende PV'er uit de tweede grafiek, reageert wel snel en verkleint zijn onbalans op tijd.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

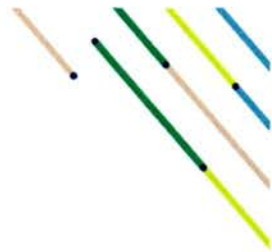
Derde voorbeeld

Het derde voorbeeld betreft een ACM-onderzoek naar een specifiek voorval op 16 en 17 juli 2017. ACM is tot de conclusie gekomen dat er onvoldoende bewijs was om zonder twijfel een overtreding van artikel 5 van de REMIT-verordening vast te stellen en heeft daarom besloten geen boete op te leggen aan het betrokken energiehandelsbedrijf.⁴ GTS herkent dit voorval ook, maar dan als een voorbeeld van ongewenst balanceringsgedrag. GTS heeft dit voorval ook getoetst aan de voorgestelde criteria. Uitkomst daarvan is dat het in dit voorval door de erkende PV'er getoonde balanceringsgedrag voor meerdere opeenvolgende uren zou kwalificeren als ongewenst balanceringsgedrag.

Wat verandert er nog meer?

Erkende PV'ers, die volume op de beurs willen aanbieden, moeten in de huidige situatie hun

⁴ <https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/besluit-dat-er-geen-boete-wordt-opgelegd-voor-mogelijke-overtreding-van-het-verbod-op-marktmanipulatie.pdf>

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

beschikbare volume verdelen over twee producten (Within-day, Next-hour) terwijl er maar één product door GTS wordt afgeroepen bij een balanceringsactie.

Erkende PV'ers die al hun beschikbare volume willen aanbieden, kunnen dan niet anders doen dan inzetten op één product met de kans dat ze verkeerd hebben gekozen en dan per saldo geen gas verkopen/kopen. Vooral wanneer het SBS zich in de buurt van de grens tussen het lichtgroene en de oranje zone bevindt kan dit fenomeen zich voordoen.

Om zeker te zijn dat er gas wordt verhandeld, verdelen partijen hun beschikbare volume soms over beide producten.

Door de keuze van het product bekend te maken bij de tweede aankondiging van een balanceringsactie (xx:15), weten aanbieders zeker welk product door GTS zal worden gebruikt en kunnen ze al hun beschikbare fysieke volume aanbieden op de beurs voor dat ene product. GTS en marktpartijen verwachten dat deze wijziging zal leiden tot meer aangeboden volume op de beurs en dus tot verbeterde marktmechanismen. Het zal geen ingrijpende wijziging in het goed werkende balanceringsstelsel tot gevolg hebben. Een codewijziging voor deze verbetering is niet nodig. De wijziging wordt in een separaat traject via een wijziging in de zgn. Detailed Process Models (DPM, beheerd door de Issue Commissie Wholesale Gas van NEDU) met de markt besproken en vastgelegd.

Als laatste voorziet dit voorstel ook in het herstel van een incorrecte verwijzing. Het nieuw voorgestelde artikel 4.1.4.7 verwijst onder meer naar artikel 4.1.4.3. In artikel 4.1.4.3 wordt nog verwezen naar artikel 4.1.5.1. Dit laatstgenoemde artikel bestaat echter niet meer. Daarom is de verwijzing naar het vervallen artikel verwijderd. In artikel 4.1.4.2. was dit reeds eerder gebeurd.

Alternatieven voor (onderdelen van) het codewijzigingsvoorstel

a) Hogere LFS factor

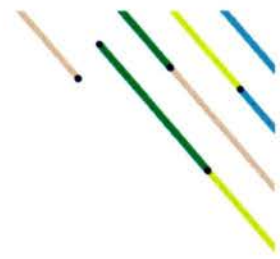
In de marktssessie op 1 juli 2021 heeft GTS deze optie besproken en toegelicht. Zie de eerder toegelichte voorbeelden, waarbij duidelijk zichtbaar is dat betrokken erkende PV'ers op EOD hun onbalans positie richting nul sturen. Dat betekent dat sec het verhogen van de LFS factor niet afdoende zal helpen tegen het voorkomen van ongewenst balanceringsgedrag. Voor de goede orde: de LFS heffing is gelijk aan $0,4\% \cdot \text{abs}(\text{POS})_{\text{EOD}} \cdot \text{NGP}$. Bij een lage POS waarde zal het verhogen van de LFS factor (0,4%) dus nauwelijks effect hebben op de LFS-vergoeding en dus ook geen prikkel vormen om het ongewenste balanceringsgedrag te voorkomen.

b) Heffingen introduceren voor alle veroorzakers van een balanceringsactie

Bij een heffing voor alle veroorzakers van een balanceringsactie worden ook erkende PV'ers die geen ongewenst balanceringsgedrag vertonen geraakt. In het huidige voorstel brengt GTS alleen een heffing in rekening bij de partijen die ongewenst balanceringsgedrag vertonen. Dit is in overeenstemming met het uitdrukkelijk verzoek van de marktpartijen dat zij geuit hebben tijdens de eerste marktssessie op 1 juli 2021.

c) Financiële prikkel volledig wegnemen door spread van beurs te gebruiken

Door het mogelijk verdienmodel achter het ongewenste balanceringsgedrag te elimineren zal het gedrag vanzelf verdwijnen. Om geld te verdienen zal een erkende PV'er anoniem op de beurs

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

balanceringsgas aanbieden voor een prijs die veel slechter is dan de gemiddelde prijs (hoger bij een systeem dat short is, lager bij een systeem dat long is).

De remedie die Energie-Nederland graag door GTS verder onderzocht zou willen zien is als volgt:

Bij iedere balanceringsactie kan GTS vaststellen welke partijen ongewenst balanceringsgedrag hebben vertoond. Door deze partijen standaard de slechtste prijs van het op de beurs aangeboden gas in rekening te brengen, wordt hun financiële prikkel nul.

Het resterende bedrag voor de balanceringsactie wordt dan betaald door de veroorzakers die geen ongewenst balanceringsgedrag vertoonden.

Deze optie neemt de financiële prikkel weliswaar weg, maar heeft ook als consequentie dat er extra interactie met ICE nodig is, en dus complexer dan de thans voorgestelde oplossing. De voorgaande analyse laat zien dat de voorgestelde heffingspercentages er al snel voor zorgen dat de financiële prikkel wegvalt. Daarnaast kan ook zonder deze aanvullende informatie van ICE, op de in dit voorstel opgenomen wijze, substantieel ongewenst balanceringsgedrag worden vastgesteld en kan dit gedrag intrekking van de erkenning tot gevolg hebben.

Beide zaken zullen ervoor zorgen dat het ongewenste balanceringsgedrag naar verwachting nauwelijks meer zal optreden. Dat maakt het niet nodig om gebruik te maken van de aanvullende ICE Endex informatie. GTS concentreert zich op het ongewenste effect dat genoemd balanceringsgedrag van erkende PV'ers heeft op de systeemintegriteit van het door GTS beheerde transportsysteem (conform art. 24.1 van NC BAL: *Een transmissiesysteembeheerder mag binnen-de-dag-verplichtingen alleen toepassen om netgebruikers ertoe aan te sporen hun binnen-de-dag-positie te beheren teneinde de systeemintegriteit van zijn transmissienet te waarborgen en noodzakelijke balanceringsacties tot een minimum te beperken*).

d) Meer liquiditeit door gebruik te maken van twee beurzen

Ook deze suggestie is afkomstig uit de markt. Meer liquiditeit zorgt er in algemene zin voor dat een enkele partij minder invloed kan uitoefenen op de (transactie)prijs. Meer liquiditeit door gebruik te maken van twee beurzen lijkt op dit moment niet nodig. Er is momenteel voldoende (fysiek) aanbod op de ICE Endex. Onderhavig voorstel richt zich vooral op het bestrijden van ongewenst balanceringsgedrag. Natuurlijk zal GTS na de implementatie van dit codewijzigingsvoorstel het gedrag van erkende PV'ers blijven monitoren alsmede de ontwikkeling van de aangeboden volumes (evt. in samenspraak met ACM en ICE Endex).

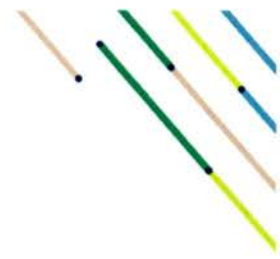
Met de implementatie van dit codewijzigingsvoorstel wordt verwacht dat het ongewenste balanceringsgedrag significant minder vaak zal optreden en dus dat het aantal balanceringsacties waarbij het SBS in de oranje zone staat minder vaak zal voorkomen. Immers bij de meeste afroepen in de oranje zone is de onbalans niet ontstaan door fysieke verstoringen maar door ongewenst balanceringsgedrag.

Bij het afroepen van het fysieke Nexthour product blijven genoeg erkende PV'ers over om het door GTS gevraagde volume te leveren via de beurs van ICE Endex. Hierbij geeft het vooraf vaststellen van het product (zie boven) naar verwachting ook extra aanbod.

Mochten deze verwachtingen niet uitkomen dan zullen de gezamenlijke netbeheerders een aanvullend codewijzigingsvoorstel indienen.

e) Alternatieve redenering met betrekking tot ongewenst balanceringsgedrag (voorgesteld artikel 4.1.4.7)

Tijdens de marktssessie van GTS op 21 september 2021 was er nog sprake van een andere POS regel

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

in lid 4: onbalans moet stijgen: $POS(T) > POS(T - 1)$ (in absolute zin).

Uit nadere analyse door GTS is gebleken dat die regel onvoldoende onderscheidend is. De nu voorgestelde regel in artikel 4.1.4.7 lid 4 onder b. geeft een betere beschrijving van het bewust creëren van een hoge onbalans (tezamen met de overige in artikel 4.1.4.7 genoemde omstandigheden).

f) Fysieke storing in het geheel niet meenemen

In de GEN-vergadering hebben meerdere partijen aangevoerd dat het missende volume gedurende de gehele storingsduur buiten beschouwing zou moeten worden gelaten. GTS is het daarmee niet eens.

Erkende PV'ers hebben in algemene zin een 24/7 opdracht dat hun portfolio zoveel mogelijk gebalanceerd is. Erkende PV'ers moeten dus sowieso rekening houden met afwijkingen in de meeste ruime zin des woords, en actie nemen indien de onbalans te groot wordt. Ook onverwacht optredende verstoringen vallen daaronder. GTS heeft er echter begrip voor dat het erkende PV'ers enige uren kan kosten om daadwerkelijk een remedie te vinden. Daarom stelt GTS een periode van vijf uur voor. Daarna is zo'n storing niet meer onverwacht en wordt van een erkende PV'er verwacht dat hij actie onderneemt om een te grote onbalans te verlagen.

Consequenties van het voorstel voor aangeslotenen en eventuele andere betrokkenen

Het voorstel heeft alleen consequenties voor erkende PV'ers die ongewenst balanceringsgedrag vertonen. De consequenties zijn beschreven in artikel 4.1.4.7 lid 2 t/m 4 en 4.1.4.8.

Het voorstel heeft geen consequenties voor direct aangeslotenen met een LL-licentie. Zij hebben immers hun programmaverantwoordelijkheid (en daarmee in feite ook hun balanceringsverantwoordelijkheid) overgedragen aan een erkende PV'er.

Samenhang met andere codewijzigingsdossiers

Er is geen inhoudelijke samenhang met andere codewijzigingsdossiers.

Toetsing aan artikel 12f van de Gaswet

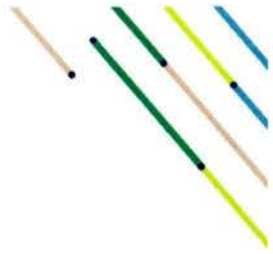
Dit voorstel voldoet aan de vereisten uit artikel 12f van de Gaswet, omdat het voorstel bijdraagt aan de bevordering van het doelmatig handelen van netgebruikers (art. 12f lid 1 sub d.) en het op een objectieve, transparante en niet-discriminatoire wijze in evenwicht houden van het landelijk gastransportnet en op een wijze die de kosten weerspiegelt (art. 12f lid 1 sub f.).

Gevolgde procedure

Op 1 juli 2021 en 21 september 2021 zijn door GTS marktsessies georganiseerd, waarin het probleem is toegelicht en mogelijke oplossingen zijn besproken. De marktpartijen hebben tevens suggesties aangedragen. Dat heeft geleid tot onderhavig voorstel. Het voorstel tot codewijziging is op 25 november 2021 door de Taakgroep Regulering van Netbeheer Nederland vastgesteld als voorstel van de gezamenlijke netbeheerders zoals bedoeld in artikel 12f van de Gaswet.

Het overleg met de representatieve organisaties van partijen op de gasmarkt, zoals bedoeld in artikel 12d van de Gaswet heeft plaatsgevonden in een vergadering van het Gebruikersplatform elektriciteits- en gasnetten (Gen), gehouden op 16 december 2021. Het op dit voorstel betrekking hebbende deel van het verslag van deze bijeenkomst is opgenomen in een separate bijdrage bij deze brief. GTS geeft een reactie op de ingediende commentaren via de commentaren matrix.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Naar aanleiding van de bespreking in het GEN is het voorstel gewijzigd:

- Tijdens het GEN op 16 december hebben marktpartijen aangevoerd dat bij het bepalen of er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag rekening gehouden moet worden met eventuele onverwachte fysieke verstoringen. Dergelijke situaties zouden buiten beschouwing moeten worden gelaten. GTS is het daarmee eens en stelt voor om in zo'n geval vijf uur lang de extra onbalans die ontstaat door die onverwachte fysieke verstoring buiten beschouwing te laten. Dit heeft geleid tot aanvulling van artikel 4.1.4.7 lid 6 t/m 9.
- Daarnaast zijn tekstuele verduidelijkingen opgenomen. Met name wanneer er sprake is van het bewust laten oplopen van de onbalans is nu uitgebreider toegelicht en er zijn extra voorbeelden toegevoegd. Deze tekstuele aanpassingen hebben geen impact op de inhoud van het voorstel.

Het codewijzigingsvoorstel is op 14 maart 2022 ontvangen door ACM. ACM heeft op 23 mei 2022 een informatieverzoek aan Netbeheer Nederland gestuurd. Dit is door Netbeheer Nederland beantwoord op 13 juli 2022. ACM heeft op 2 september 2022 een tweede informatieverzoek verstuurd. Dit is door Netbeheer Nederland beantwoord op 14 oktober. ACM heeft op 6 december 2022 een wijzigingsopdracht verstuurd aan Netbeheer Nederland.⁵ Het aangepaste voorstel is op 18 januari 2023 aan ACM verstuurd.

Besluitvorming en inwerkingtreding

Gezien de inhoud van het voorstel is geen specifieke inwerkingtredingsdatum vereist. Het is echter van belang dat erkende programmaverantwoordelijken en de netbeheerder van het landelijk gastransportnet voldoende tijd hebben om hun operationele procedures en IT-systemen op de voorgestelde wijziging aan te passen. Daarom wordt aangedrongen op een daarvoor geschikte periode tussen vaststelling van het besluit door ACM en de inwerkingtredingsdatum ervan. GTS zal in de periode dat een eventueel concept besluit aan de orde is ACM melden wat voor GTS haalbaar is.

GTS zal, enige tijd nadat de wijzigingen voortkomend uit het besluit zijn geïmplementeerd, een evaluatie uitvoeren met daarin een analyse van de effectiviteit van de maatregelen.

Uiteraard zijn wij desgewenst graag bereid tot een nadere toelichting op het voorstel. U kunt daartoe contact opnemen met mevrouw [REDACTED] van Gasunie Transport Services B.V. ([REDACTED]@gastransport.nl) of de heer [REDACTED] van ons bureau (gegevens zie briefhoofd).

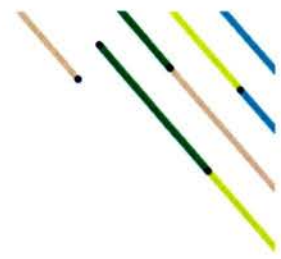
Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED]

Directeur

⁵ <https://www.acm.nl/nl/publicaties/wijzigingsopdracht-codewijzigingsvoorstel-ongewenste-balancering>

Bijlage 1 Naar aanleiding van de wijzigingsopdracht aangepaste codetekst

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Bijlage 1

Artikel 4.1.4.7

1)

Een erkend programmaverantwoordelijke mag geen ongewenst balanceringsgedrag vertonen. Van ongewenst balanceringsgedrag door een erkende programmaverantwoordelijke is sprake indien op enig heel uur (uu:00):

- a) Er in het vorige uur een balanceringsactie conform artikel 4.1.4 is uitgevoerd en
- b) De erkende programmaverantwoordelijke mede onbalansveroorzaker is geweest van de balanceringsactie zoals die volgens 4.1.4.2 of 4.1.4.3 is uitgevoerd en
- c) De absolute waarde van haar portfolio onbalans signaal op uu:00 groter is dan 15% van de absolute grenswaarde van de donkergroene zone; en
- d) Er sprake is van minstens één van de volgende omstandigheden op uu:00:
  - a. Het betreffende portfolio wordt vooral via TTF gebalanceerd. Dat is het geval indien één van de volgende situaties optreedt:
    - i. De absolute waarde van de TTF near-real-time allocaties in de portfolio is groter dan de som van alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt, of;
    - ii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op netwerkpunten waar het gas fysiek het netwerk wordt ingevoerd; of;
    - iii. Het portfolio heeft geen near-real-time allocatie op netwerkpunten waar het gas fysiek aan het netwerk wordt onttrokken.
  - of
  - b. De portfolio onbalans is groter dan de portfolio omvang op dat betreffende uur. Dat is het geval indien de absolute waarde van het portfolio onbalans signaal groter is dan de som van de TTF near-real-time allocaties en alle near-real-time entry en exit allocaties in de portfolio (in absolute zin) op netwerkpunten waar het gas fysiek stroomt op dat betreffende uur.

2a)

Indien een erkende programmaverantwoordelijke ongewenst balanceringsgedrag vertoont overeenkomstig het eerste lid, dan zal de netbeheerder van het landelijk gastransportnet bij deze erkende programmaverantwoordelijke een heffing, conform artikel 3, zeventiende lid uit NC-BAL, in rekening brengen. De heffing is gelijk aan 30% van de absolute waarde van het bedrag dat volgt uit artikel 4.1.4.2 of uit artikel 4.1.4.3.

2b)

Indien een erkende programmaverantwoordelijke voor de eerste keer ongewenst balanceringsgedrag vertoont overeenkomstig het eerste lid, dan zal de netbeheerder van het landelijk gastransportnet dit toelichten aan de erkende programmaverantwoordelijke en geen heffingen in rekening brengen tot het

Kenmerk

BR-2023-1955

Datum

19 januari 2023

moment waarop de toelichting schriftelijk is verstuurd aan de betreffende erkende programmaverantwoordelijke. Vanaf de eerstvolgende gasdag, nadat de schriftelijke toelichting verstuurd is, is dit lid niet meer van toepassing voor die betreffende erkende programmaverantwoordelijke.

3)

De heffingen zullen op een inzichtelijke manier door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet worden gefactureerd.

4)

Van een onverwachte fysieke verstoring op een entry- of exitpunt op enig uur is sprake indien:

- a) de netbeheerder van het landelijk gastransportnet het geconfirmeerde gastransport op dat entry- of exit punt geheel of gedeeltelijk onverwacht niet kan uitvoeren;
- b) de oorzaak van deze verstoring niet te wijten valt aan de erkende programmaverantwoordelijke die voor dat betreffende entry- of exitpunt programmaverantwoordelijkheid draagt.

5)

Indien er sprake is van een onverwachte fysieke verstoring dan zal, gedurende vijf uren het verschil tussen de confirmatie en de allocatie op het betreffende entry- of exitpunt niet worden meegenomen in de bepaling of er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag volgens lid 1.

6)

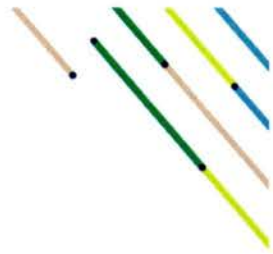
De netbeheerder van landelijk gastransportnet kan besluiten om de termijn bedoeld in het vijfde lid te verlengen, indien de erkende programmaverantwoordelijke kan aantonen dat de specifieke omstandigheden rondom de onverwachte fysieke verstoring het hem onmogelijk maken om binnen de genoemde termijn zijn portfolio onbalans signaal afdoende te corrigeren.

7)

Indien er in aanvulling op lid 5 ook sprake is van een noodsituatie als bedoeld in artikel 4.1.4.5 dan zal, gedurende de noodsituatie het verschil tussen de confirmatie en de allocatie op het betreffende entry- of exitpunt niet worden meegenomen in de bepaling of er sprake is van ongewenst balanceringsgedrag volgens lid 1.

4.1.4.8

1. Indien de erkende programmaverantwoordelijk substantieel ongewenst balanceringsgedrag vertoont, dan voldoet de programmaverantwoordelijke niet langer aan de voorwaarde zoals bedoeld in artikel 3.2.0, onderdeel c van de Transportcode LNB en kan intrekking van de erkenning op grond van artikel 3.3.2 onverwijld volgen.
2. Indien de netbeheerder van het landelijk gastransportnet overgaat tot het intrekken van de erkenning dan zal zij daaraan voorafgaand, zo spoedig mogelijk alle erkende programmaverantwoordelijken, alle leveranciers, alle regionale netbeheerders en ACM informeren. Voor het overige wordt volgens paragraaf 3.3 gehandeld.
3. Een erkende programmaverantwoordelijke vertoont substantieel ongewenst balanceringsgedrag

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

indien, gerekend over een aaneengesloten periode van twaalf maanden tot en met de datum waarop het ongewenste balanceringsgedrag voor het laatst plaatsvond:

- a. De erkende programmaverantwoordelijke drie of meer heffingen heeft gehad in één van de vier periodes van drie aaneengesloten maanden in die aaneengesloten periode van twaalf maanden en zeven of meer heffingen heeft gehad in die aaneengesloten periode van twaalf maanden

Of

- b. De erkende programmaverantwoordelijke in drie van de vier periodes van drie aaneengesloten maanden in die aaneengesloten periode van twaalf maanden een heffing heeft gehad

Artikel 4.1.8

1. De netbeheerder van het landelijk gastransportnet brengt per kalenderjaar een neutraliteitsheffing, conform hoofdstuk VII van de NC-BAL, in rekening bij de netgebruikers in de zin van artikel 2, vijfde lid NC-BAL.
2. De neutraliteitsheffing bestaat uit de som van:
  - a. het saldo zoals dat is vastgesteld conform artikel 4.1.4.5, derde lid
  - b. het saldo zoals dat is vastgesteld conform artikel 4.1.4.6, vierde lid
  - c. opbrengsten uit de einde dag verrekening volgens artikel 4.1.7
  - d. verliezen als gevolg van wanbetaling zoals bedoeld in artikel 31 van de NC-BAL gecorrigeerd met eventuele nagekomen opbrengsten.
  - e. Opbrengsten uit de heffing zoals gedefinieerd in artikel 4.1.4.7, lid 2a.
3. De neutraliteitsheffing over een kalenderjaar wordt in beginsel in kalenderjaar t+2 in rekening gebracht bij de netgebruikers conform dezelfde methodologie als de capaciteitsgebaseerde entry- en exittarieven, zoals die is vastgelegd in artikel 3.2.1.1 tot en met 3.2.3.10 van de Tarieencode gas. Hierbij worden de in artikel 3.2.2.2 en 3.2.2.4 van de Tarieencode gas gebruikte toegestane inkomsten (TI) vervangen door de hoogte van de neutraliteitsheffing.
4. Op de factuur waarmee de netbeheerder van het landelijk gastransportnet de neutraliteitsheffing in rekening brengt, worden de onderdelen zoals beschreven in het tweede lid en de gecontracteerde capaciteit gespecificeerd.
5. Voordat de netbeheerder van het landelijk gastransportnet de neutraliteitsheffing in rekening brengt, zendt hij de voorgenomen heffing inclusief de specificatie beschreven in het vierde lid ter informatie aan de ACM.

Bijlage 1 Naar aanleiding van de wijzigingsopdracht aangepaste codetekst

Kenmerk

BR-2023-1955

Datum

19 januari 2023

4.1.4.3. Acties met betrekking tot balanshandhaving in een overschotsituatie

De hoeveelheid gas die de netbeheerder van het landelijk gastransportnet verkoopt conform 4.1.4.1 koopt de netbeheerder van het landelijk gastransportnet in het uur van levering of afname tegen de WDM-transactieprijs ~~zoals bedoeld 4.1.5.1~~ van de onbalans veroorzakende programmaverantwoordelijke(n) naar rato van de waarde van hun portfolio onbalans signaal die betrekking heeft op het begin van het uur van de WDM-transactie. Dit heeft invloed op het portfolio onbalans signaal in het uur van levering of afname van dit gas.

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Bijlage 2: Historische context en totstandkoming van het voorstel

De volgende relevante ontwikkelingen hebben geleid tot dit voorstel.

1. Sinds 2017 speelt het vraagstuk of de zogenaamde. Linepack Flexibility Service-factor (hierna: LFS-factor) aangepast moet worden. In maart 2017 heeft de ACM aan GTS gevraagd om een codewijzigingsvoorstel in te dienen om deze factor aan te passen (van 0,4% naar 0,8%). De gezamenlijke netbeheerders hebben in juni 2017 een codewijzigingsvoorstel aan het GEN voorgelegd. Dit werd echter door meerdere representatieve organisaties verworpen. In maart 2018 is een nieuw voorstel aan het GEN voorgelegd, waarin de LFS-factor de uitkomst zou zijn van een formule. De in dit voorstel voorgestelde formule leidde tot een ongewenste uitkomst (5,5%) als gevolg van uitzonderlijke situaties in de gebruikte informatie. In november 2018 is het voorstel weer ingetrokken, zodat eerst kon worden uitgezocht of en hoe de formule bestand kon worden gemaakt tegen allerlei mogelijke outliers.
2. GTS heeft in 2019/ 2020 het balanceringsstelsel geëvalueerd. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat ervaringen met het bestaande balanceringsstelsel positief zijn en dat het balanceringsstelsel eenvoudig, robuust, effectief en toekomstbestendig is. GTS concludeerde dat het huidige balanceringsstelsel in lijn is met de NC BAL. Dat werd tevens bevestigd in het recente ACER Market Monitoring rapport⁶. Ook in markt sessies op 1 juli en 21 september 2021 werd door vele erkende PV'ers aangegeven dat de ervaringen met het bestaande balanceringsstelsel positief zijn en dat het balanceringsstelsel eenvoudig, robuust, effectief en toekomstbestendig is en dat Informatie (verstrekking) door GTS uitstekend is. Er is daarom geen behoefte aan een fundamentele wijziging van het huidige balanceringsstelsel.
3. GTS en ICE Endex hebben geconstateerd dat een aantal erkende PV'ers een eerlijke en ordentelijke prijsvorming rondom balanceringsacties van GTS in gevaar bracht doordat er enkele seconden voordat GTS balanceringsacties uitvoerde veel aan- en verkooptransacties werden uitgevoerd. GTS heeft dit issue, in samenwerking met ICE ENDEX, in het voorjaar van 2020 met de markt besproken, waarbij het voorstel om het tijdstip van een balanceringsactie te variëren ook door de markt als een goede way forward werd gezien. Per 3 september 2020 vindt het moment van de afroep van een balanceringsactie door GTS plaats op een willekeurig moment tussen 21 en 22 minuten na het hele uur ('randomization'). Dit is succesvol gebleken met oog op de prijsvorming. Dit volgt uit een evaluatie door ICE ENDEX die ook gepresenteerd is in de markt sessie van GTS op 1 juli 2021. Er was een verwachting dat het ongewenste balanceringsgedrag daarmee ook zou zijn opgelost, maar dat is helaas niet het geval.
4. Naar aanleiding van de evaluatie van het balanceringsstelsel heeft GTS constructief overleg gevoerd met ACM. Uit dit overleg is onder meer naar voren gekomen dat een verhoging van de LFS-factor geen einde zal maken aan het ongewenste balanceringsgedrag. Het balanceringsgedrag van de betreffende erkende PV'ers is namelijk zodanig, dat hun positie aan het eind van de gasdag vaak dicht bij de 0 ligt. Het verhogen van de LFS-factor is daarom volgens GTS en marktpartijen geen effectief middel om het ongewenste balanceringsgedrag te beperken.

GTS is in samenspraak met ACM en op basis van voortschrijdend inzicht bij beide partijen, tot de conclusie gekomen dat de nadruk moet liggen op het voorkomen van het ongewenste balanceringsgedrag omdat daarmee de grondslagen van het marktmechanisme worden verbeterd. Het

⁶ ACER Balancing Monitoring Report 2019/20, p. 27-28.

Bijlage 2 Historische context

Kenmerk

BR-2023-1955

Datum

19 januari 2023

sec verhogen van de LFS-factor naar 0,8%, zoals dat oorspronkelijk de opdracht was, is daarmee van de baan.

Op dit moment zijn er geen nadere regels gesteld over wanneer een erkende PV'er ongewenst balanceringsgedrag vertoont en wanneer deze niet in lijn handelt met de algemene beginselen uit NC BAL en de Transportcode Gas LNB. Zowel de verordening als de code streven een effectief balanceringsstelsel na.

Dit voorstel richt zich daarom op het definiëren van het begrip "ongewenst balanceringsgedrag" en op het vastleggen van consequenties indien er sprake mocht zijn van ongewenst balanceringsgedrag.

Het voorstel draagt daarom bij aan een effectiever balanceringsstelsel.

Bijlage 3 Uitvoeringsaspecten

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Bijlage 3: Uitvoeringsaspecten

Hieronder volgt het overzicht van de fysieke netwerkpunten:

Input near real-time allocaties	Entry	Exit
Entry Production	✓	
Exit Production		✓
Entry Export-import	✓	
Exit Export-import		✓
Entry Storage	✓	
Exit Storage		✓
Entry RNB	✓	
Exit RNB		✓
Entry PNB	✓	
Exit PNB		✓
Exit Industry		✓

Hieronder de toewijzing van een aantal bijzondere punten:

Input near real-time allocaties	Fysieke Entry	Fysieke Exit	TTF	Out of scope
Balancing causer (gas na balancing action)				✓
TTF-B supply			✓	
TTF-B receiving			✓	
Virtual feeding LDC (fysieke invoeding vanuit RNB)	✓			
Peak supply	✓			
TTF			✓	
Entry Bacton via Trading Zone	✓			
Exit Bacton via Trading Zone		✓		

Bijlage 4 Bewust opgebouwde grote portfolio-onbalans

Kenmerk
BR-2023-1955

Datum
19 januari 2023

Bijlage 4: Bewust opgebouwde grote portfolio-onbalans

Alle getallen in GW						
TTF allocatie	Fysieke Entry allocatie	Fysieke exit allocatie	POS	Bewust grote onbalans via TTF transacties?	Bewust grote onbalans door bewust niets te doen?	Bewust grote onbalans opgebouwd (resultaat van twee kolommen hiervoor)
				4.1.7.1, lid 1d, sub a	4.1.7.1, lid 1d, sub b	4.1.7.1, lid 1d
<i>Kleine portfolio</i>						
0,1	1	1	1	Nee (want $0,1 < 1+1$)	Nee (want $1 < 0,1+1+1$)	Nee
3	1	1	1	Ja (want $3 > 1+1$)	Nee (want $1 < 3+1+1$)	Ja
1	1	1	4	Nee (want $1 < 1+1$)	Ja (want $4 > 1+1+1$)	Ja
3	1	1	6	Ja (want $3 > 1+1$)	Ja (want $6 > 3 + 1$)	Ja
<i>Grote portfolio</i>						
0,1	10	10	1	Nee (want $0,1 < 10+10$)	Nee (want $1 < 0,1+10+10$)	Nee
3	10	10	1	Nee (want $3 < 10+10$)	Nee (want $1 < 3+10+10$)	Nee
1	10	10	4	Nee (want $1 < 10+10$)	Nee (want $4 < 1+10+10$)	Nee
3	10	10	6	Nee (want $3 < 10+10$)	Nee (want $6 < 3+10+10$)	Nee
1	10	10	1	Nee (want $1 < 10+10$)	Nee (want $1 < 1+10+10$)	Nee
19	10	10	1	Nee (want $19 < 10+10$)	Nee (want $1 < 19+10+10$)	Nee
19	10	10	38	Nee (want $19 < 10+10$)	Nee (want $38 < 19+10+10$)	Nee
21	10	10	38	Ja (want $21 > 10+10$)	Nee (want $38 < 21+10+10$)	Ja
19	10	10	40	Nee (want $19 < 10+10$)	Ja (want $40 > 19+10+10$)	Ja

Netbeheer
Nederland

Postbus 90608
2509 LP Den Haag

PostNL
Afz. 2595 DA 43

€ 3,80

NEDERLAND

19.01.23

NetSet FM 214014

RX4CC X #X830XDX#00#0000#

ACM
Ingekomen
20 JAN 2023

